









830. num. 16.

13

19

1764, 2

DISSERTATIO INAUGURALIS IURIS  
GERMANICI

DE EO,

QVOD IUSTVM EST,  
CIRCA PORTIONEM STATV-  
TARIAM CONIUGI SVPERSTI-  
TI, EX DEFVNCTI BONIS DEBITAM,

QVAM

INDVLGENTE ILLVSTRI FACVLTATE IVRIDICA  
IN PERANTIQVA ELECTORALI ACADE-  
MIA ERFVRTENSI  
PRAESIDE

FACVLTATIS IVRIDICAE DECANO

DN. RVDOLPH. CHRISTOPH.  
HENNE, IC<sup>TO</sup>

ORDINIS ICTORVM ET IN EMINENTISS. ELECT. MOG.  
PROVINC. IVDICIO ADSESS. NEC NON PAND. P.P. O.  
DIE XIX. SEPT. MDCCLXIV.

IN AVDITORIO IVRIDICO COLLEGII ANSELMINI H. C.  
PRO GRADV DOCTORIS  
ET SVMMIS IN VTROQVE IVRE HONORIBVS CONSE-  
QVENDIS PVBLICAE ERVDITORVM  
CENSVRAE SVBMITTIT

AVCTOR

GEORG. FRIDERICVS HENR. HARTVNG  
ERFVRTENSIS.

ERFORDIAE, AERE HENR. RVDOLPHI NONNII, ACAD. A TYP.

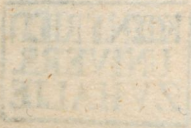


P. 407.

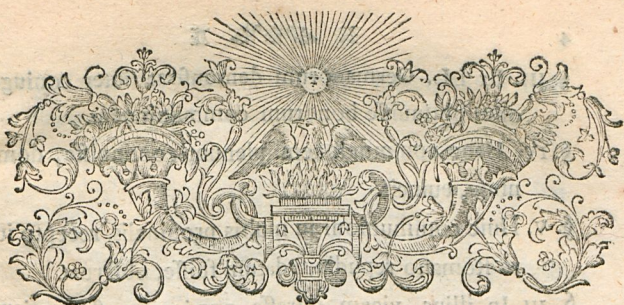


30

DISSERTATIO IN AVGARALLS IVRIS  
 GERMANICI  
 DE FO  
 QVOD IVSTVM EST  
 CIRCA PORTIONEM STATI  
 TARIAM CONIUGI SUPERSTI  
 TALEX DIVENTIOSI HOS DERIVAM  
 QVAM  
 INDICATE HILYSTR FACITATE VRDICA  
 IN PERANNOVA HETORALL ACAD  
 MIARIVT  
 PR ARS  
 FACULTATE IVRIDICAE DECANO  
 DR. HANNOLOPH. CHRISTOPH.  
 HENNE  
 IN AVDTORIO IVRIDICO COLLEGIJ ANSLEMINI H.C.  
 PRO GRADV DOCTORIS  
 ET TITVLS IN VTROVQVE IURE HONORIS CAUSA  
 QVANDI PVRIFICAE REVDICAVM  
 CENSVRAS SVBMITTIT  
 AVCTOR  
 GEORG. FRIDERICVS HENR. HARTVING  
 ANSLEMI  
 MDCCCXXXIII







DISSERTATIONIS INAUGVRALIS IVRIDICAE  
DE EO,  
QVOD IVSTVM EST, CIRCA PORTIONEM  
STATV TARIAM CONIUGI SVPERSTITI  
EX DEFVNCTI BONIS DEBITAM.

CONSPECTVS.

- §. I. **I**nter omnes societates, coniugalem primam esse  
et antiquissimam, probat.
- §. II. **I**aliter se habere ipsius iura Romanorum, aliter  
Germanorum institutis; docet,

JULY 2

A 2

§. III.



- §. III. Ex I.L. Germanorum demonstrat, inter coniuges olim obtinuisse bonorum communionem.
- §. IV. Hanc communionem plenum continuisse, dominium, euincit.
- §. V. Huic communioni in multis prouinciis, recepto iure Romano repudium datum fuisse, obseruat.
- §. VI. In illius vicem intrasse portionem statutariam, monet.
- §. VII. Quid sit hæc portio, et in quo quantum illius consistat, indagat.
- §. VIII. Ad illam acquirendam, requiri matrimonium benedictione sacerdotali munitum, tradit.
- §. IX. Insuper requiri matrimonium legitimum, mentionem facit.
- §. X. Vtrum etiam matrimonium putatiuum sufficiat? inquirat.
- §. XI. Cessare hanc portionem, si sponsalia solummodo contracta fuerint, continet.
- §. XII. Matrimonio per diuortium soluto, coniugi innocenti illam deberi, innuit.
- §. XIII.



- §. XIII. Hæredibus etiam illam deberi, coniuge ante diuisionem mortuo, patefacit.
- §. XIV. Hæc applicat etiam ad mortem civilem.
- §. XV. Quænam statuta in diiudicandis illius iuribus, sint attendenda, tractat.
- §. XVI. Vtrum coniux intuitu huius portionis hæres dicens sit, disquirat.
- §. XVII. Quænam bona in illam computentur, recenset.
- §. XVIII. Priuilegiis illius accenset, quod non testamento auferri vel minui possit.
- §. XIX. Inter priuilegia etiam refert, quod de omnibus bonis debeatur.
- §. XX. Legitimam liberorum, orto concursu vincere hanc portionem, annotat.
- §. XXI. De remedijs ad illam consequendam, competentibus, agit.
- §. XXII. Pactis dotalibus exstantibus, illam cessare, asserit.
- §. XXIII. Hoc etiam stabilit, coniuge ad secunda vota transeunte.





- §. XXIV. Idem affirmat, adulterio commisso.
- §. XXV. Eandem sententiam fouet, de coniuge alterum occidente, vel causam morti præbente.
- §. XXVI. Hoc etiam extendit ad coniugem huic portioni renuntiantem tam expresse, quam tacite.
- §. XXVII. Huic tractationi colophonem imponit.



PROE-







PROOEMIUM.

**N**emo nobis vitio vertet, quod argumen-  
tum, quod primo intuitu tritum &  
vulgare videtur, hoc specimine pertractandum  
susceperimus. Vt enim incipias ire non pos-  
simus, extare iam varias commentationes,  
Dissertationes & scriptiones, illud exhibentes  
& illius indolem tradentes, hoc tamen, vt pro-  
positum nostrum missum faciamus, eo minus  
nobis sufficiens visum est, quo certius persuasi-  
sumus, Autores hoc argumentum tractantes,  
specialium vel casuum & statutorum solum ra-  
tionem habuisse, vel etiam generaliter solum  
illud



illud omiſſis caſibus ſpecialibus pertractaſſe, licet illos ſua laude frui facillime patiamur. Quam ob rem periculum fecimus, vtrum ea, quæ generaliter et ſpecialiter hac de re in legibus potiffimum Germanorum literarum monumentis conſignata ſunt, in vna, quod dicunt, compage et in compendio tradi, et ex veris fontibus exhibita, quantum ſpeciminis Academici ratio patitur, in publicum edi poſſint. Ampliſſimus enim, quo ſe extendit, huius argumenti campus, vt omnium ſpecialium caſuum mentionem faciamus, omnino non permiſit, ideo in eum modo finem intenti fuimus, vt potiora huc ſpectantia momenta in medium producamus, et ad id operam nauemus, vt traditis illis, caſus omiſſi ſecundum illorum normam diiudicari, & quaſi per modum conſectariorum exinde erui queant. Quod propoſitum, an ex voto nobis ceſſerit, lectorum iudicio integrum eſto.





§. I.

**I**nter varias in humana vita obtinentes, & ad felicitatem humanam tendentes societates, coniugalis societas primum & antiquissimum occupat locum. Quis enim est, quem fugiat, hominem adhuc in statu innocentiae viventem diuino instituto, sociam vitae accepisse, & hanc simplicem societatem maioribus familiarum, ciuitatum, & imperiorum societatibus ansam dedisse, iisque quasi prima stamina conciliasse? Rebus igitur sic stantibus, non est quod in admirationem rapiamur, animaduertentes, iura nostra tam Germanica, quam Romana varias in se continere dispositiones, hanc societatem respicientes, illiusque iura, statum et fauorem concernentes.

§. II.

Alia vero semper fuit facies circa iurium dispositionem, quoad hanc societatem iure Romano, alia iure Germanico, vtut enim exeunte fere seculo decimo quinto ius Romanum cum integro suo complexu in Germania non inuitis statibus fuerit receptum, hoc tamen non impedimento fuit, quin ius Germanicum in multis capitibus fuerit retentum, eoque demum deficiente ius peregrinum obtinuerit, licet infitias ire non possimus, iuri Germanico etiam in nonnullis capitibus per ius Romanum repudium fuisse datum. Plane quod communionem bonorum at-

B  
tinet,



tinet, magna inter ius Romanum et Germanicum intercedit differentia, hæc enim iuri Germanico natales suos debet, et iurè Romano adeo fuit incognita, ut coniuges in separatis potius bonis vixerint, hæc enim recte pronunciantur **IVSTO VERACIO** a) reuera diuisa est res, et nemo eam possidet in solidum, sed coniux Germanus quiuus totius patrimonii utrobique confusi est dominus, et quæ vxoris fuerunt, nunc mariti sunt, et contra.

a) in consuetud. Bambergens. parte 2. quæst. 1.

### §. III.

Loquuntur hanc antiquissimam coniugum bonorum communionem L.L. Wisigothorum a) Francorum b) et Saxonum c) imo duo ista notissima specula Saxonicum d) et Sueuicum e) apertissimis comprobant argumentis, neque vxorem de bonis illatis neque maritum de bonis ante initum matrimonium acquisitis inuita altera parte disponere potuisse, dum omnia illorum bona, vnâ solummodo representabant speciem, vnâ possessionem, et vnicum solum dominium. Qua ex re etiam factum est, ut neuter coniugum aliquid bonorum altero inuito alienare potuerit, sed potius instrumenta donationum, venditionum aliarumque alienationum, expressam consensum alterius partis faciunt mentionem, quod adeo frequentabatur, ut etiam summi Principes hanc legem obseruauerint, atque in instrumentis donationum pias causas tangentibus, consensus coniugalis mentionem fecerint, qualia instrumenta in medium profert B. Cancellarius de **LVDWIG** f).

a)



- a) lib. 4. Tit. 2. §. 16.
- b) Tit. 37. §. 2.
- c) Tit. 8.
- d) lib. I. Art. 31.
- e) cap. 38. et 46.
- f) Reliq. MSctor. Tom. I. p. 163. et Tom 2. p. 365.

§. IV.

Hæc communiõ bonorum varias in iure Germanico conclusiones peperit, iure Romano incognitas, huc spectat v. g. quod coniux superstes, post alterius obitum deficientibus liberis plenum dominium bonorum et solitarium consequatur, et exstantibus liberis usufructum omnium bonorum consequatur, cesset etiam tali in casu Sectum velleianum, ita vt mulier ad debita a marito contracta, soluenda, simpliciter teneatur, nulla habita ratione, vtrum pro iis intercesserit nec ne, originem hinc trahunt paroemia Germanica, Huth bey Schleyer, Schleyer bey Huth, Leib und Leib, Gut an Gut, der letzte thut die Thür zu, conf. HERTIVS a) SCHWENDENDOERFER b) SCHULTZE c) et HARPRECHT d).

- a) lib. I. paroemia 69.
- b) in Diff. de communione bonorum coniugali Lipsia 1685. habita.
- c) in Diff. de rerum communione Francof. 1685. habita.
- d) de communione lucrorum coniugaliũ inter coniuges separatos Tubingæ 1697. habita.





## §. V.

Vt ut igitur hæc communio bonorum ante receptum ius Romanum apud Germanos in vniuersum obtinuerit, accidit tamen, vt, introducto iure Romano, illa vel penitus repudiata in nonnullis prouinciis fuerit, in quibusdam autem certis limitibus circumscripta, atque superstitioni coniugi certam statuta assignauerint portionem, pleno iure post alterius mortem vel alia ex causa capiendam. Dantur tamen adhuc prouinciæ in Germania nostra, quæ seruant pristinam illam communionem, quale quid de terris Fuldensibus testatur illustris quondam de LYDOLF a) sunt vero etiam terræ in quibus plenum iuri Germanico quoad hunc passum, datum est repudium, quorsum spectant v. g. prouinciæ Electorales Brunsvicensis, teste viro illustri, et de iure Germanico meritisimo IOANNE GEORGIO ESTORE b).

a) in collectione quorundam statutorum prouincialium et urbium Germaniæ pag. 611. seq. tom. 3. obl. forens.

b) in der Rechts-Gelehrsamkeit derer Teutschen im 99sten Haupt-Stück §. 731.

## §. VI.

Pleraque vero prouinciæ certam coniugi superstitioni assignant portionem, quam ex bonis defuncti consequitur, quo ipso patet mediam has prouincias tenere viam, inter ea quæ iure Romano, et quæ iure Germanico disposita sunt, quibus suppositis prono fuit alueo, quæstiones hæc de re ortas, non ex iure peregrino, sed patrio esse iudi-



indicandas, ac ad normam huius iuris decidendas. Subintrauit enim hæc portio in locum pristinae communionis bonorum et sic etiam ex domesticis principiis interpretanda, quæ neutiquam ex iure Romano originem trahunt, prouti multis argumentis probauit celeberrimus Gœttingensium Antecessor RICCIUS a)

a) in zuverlässigen Entwurf von Stadt-Gesetzen oder Statutis im IIten Haupt-Stück S. 10.

§. VII.

Est proinde portio statutaria illa pars bonorum, quæ coniugi superstiti in bonis præ defuncti lege prouinciali vel municipali assignatur, atque ipso iure debetur. Quanta sit hæc portio, regula quadam vniuersali eo minus comprehendi potest, quo certius constat, variam in diuersis prouinciis illam adeptam esse determinationem, alibi enim virilis est a) alibi dimidia b) alibi quarta, alibi alia c) certe quod statuta nostra Erfurtena attinet d) clare disponitur, coniugem superstitem existentibus liberis capere debere portionem virilem, quoad proprietatem, omnem vero substantiam quoad vsumfructum eo vsque retinere, quo vsque ad alia vota non transit, et liberi in matrimonio nati, in conuictu parentis manent e) coniuge vero ad alia vota transeunte, liberis portionem hæreditariam esse extradendam, ipsisque relinquendam, coniuge vero in statu viduitatis manente, liberis peculiarem economiam instituendis dimidiam portionis hæreditariae solum esse tradendam. Liberis vero non exstantibus, et



coniuge superſtite in ſtatu viduitatis manente iuxta hæc ſtatuta f) quartam partem vniuerſa hæreditatis coniux conſequitur, et vniuerſum patrimonium quoad vſumfructum retinet, quem demum per ſecundas amittit nuptias.

a) ſtatut. Brunſuicenf. Tit. 19. §. 1.

b) ſtatut. Mindenf. Art. 16.

c) conſtit. Sax. 20. parte 3. ibique CARPZOVIVS.

d) Churfürſſl. Maynzif. Statuta in Suec. Fällen ab interſtato vor die Stadt Erfurt Tit. 4.

e) loco citato §. 2. et 5.

f) loco citato §. 13.

### §. VIII.

Hiſce in genere præmiſſis, diſquirendum erit, quibus perſonis competat hæc ſtatutaria portio? vbi facilis eſt reſponſio. illam competere coniugibus mediante benedictione ſacerdotali vnitæ, vtpote per quam verum et legitimum matrimonium conſtituitur, ita, vt iure communi, nulla habeatur ratio, vtrum per conſenſionem thalami illud fuerit conſummatum, nec ne, recte animaduertente STRYCKIO a) appoſite hinc diſponunt ſtatuta noſtra Erfurtenſia b) deſſgleichen zu obſeruiren: daß alleß, waß de ſucceſſione coniugum ſtatuir worden, dahin zu verſtehen ſey, wenn ein Paar mit einander per benedictionem ſacerdotaſem, ſie mögen nun hierauf einander beygelegen ſeyn oder nicht, ehelich getrauet worden. Ex quo pronõ fluit alio, ſtante hæc iurium diſpoſitione, nequidem ſtuprata, poſtmodum in matrimonium ducta, portionem ſtatutariam eſſe



esse denegandam, prouti recte iudicarunt Icti Ienenfes apud LYNCKERVM c). In alia vero omnia hic eundum est, quod attinet Ius Saxonicum, in quo literarum monumentis consignatum est d) solam benedictionem sacerdotalem, ad consequendam hanc portionem non sufficere, sed insuper etiam consensionem thalami, accedere debere.

a) de successione ab intestato Diff. 4. cap. 3. thes. 2.

b) Tit. 4. §. 15.

c) in decisionibus, decif. 405.

d) Sächsis. Land-Recht lib. 1. Art. 45. et constitut. Sax. parte 3.

§. IX.

Præter benedictionem sacerdotalem, requiritur etiam, ut matrimonium in ordine ad consequendam portionem statutariam, sit legitimum, quomodo enim legis beneficio dignus haberi poterit, qui contra legem peccat? ad legitimitatem matrimonii autem non sufficit, quod secundum ius commune illud pro legitimo habeatur, sed præterea requiritur, ut statutis illius loci, ex quo successio petitur, sit conforme, quo cessante, cessat etiam beneficium statuti, hinc matrimonium furtivum non producit hunc effectum, ut coniuges contra statuta clandestinam benedictionem impetrantes huius portionis habiles haberi possint, prouti præiudicio hoc illustrat STRYCKIVS a) idem dicendum erit, si matrimonium in quodam gradu consanguinitatis et affinitatis statutis loci sit prohibitum, alibi  
vero



vero permiffum, et de facto contra ftatuta contractum, ex quibus conficitur, omnes nuptias adulterinas et inceftuofas portionem hanc plane excludere, et cum concubinariz coitiones, pariter pro iuftis nuptiis non fint habenda, illas etiam excludere hoc beneficium legis eo magis patet, quo euidentius conftat, eiusmodi coitiones Germanis femper fuiſſe inuiſas.

a) de ſucceſſione ab inteſtato Diff. 4. cap. 3. theſ. 3.

§. X.

Huc uſque egimus de matrimonio uero et legitimo, nunc igitur etiam erit circumſpiciendum, quid iuris fit circa portionem ftatutariam intuitu matrimonii putatiui. Eſt autem matrimonium putatiuum definiende HERTIO a) quod bona fide et ſolemniter ſaltim opinione unius coniugis iuſta, contractum, inter perſonas iungi ueritas, ſubſiſtit. Habetur eiusmodi coniux bona fide matrimonium tale contrahens pro legitimo coniuge, omnesque effectus qui iure communi inſunt nuptiis ueris, etiam putatiuis, quoad illum qui bona fide iis utitur, in eſſe cenſentur, illi uero effectus, qui ex iure ſingulari uel priuilegio, ueris nuptiis tribuuntur, ad putatiuas, tacente lege, non pertinent, recte ſtatuyente HERTIO b) cum uero inter effectus iuris communis, eodem ſentiente HERTIO c) bonorum communio ſpectet, et portio ſtatutaria uice illius ex ſupra allatis fungatur, nulla obſtat ratio, quare putatiuis coniugibus hæc portio non fit tribuenda, ſiquidem coniugi bona fide utenti ius ex pacto tacito quaſitum eſt, quod æqui-



æquipollet statuto, hinc etiam eiusmodi pactum tacitum defendit GONZALETZ TELLETZ d) frustra dissentiente KOHLIO e) defendente, coniugem putatitium, ne quidem civilem capere posse portionem, eadem enim ex ratione, quo ius ex pacto quæsitum bonam fidem habenti, citra iniuriam, adimi non potest, ita etiam lucrum statuto debitum coniugi putatiuis nuptiis iuncto eripi non potest.

a) in commentatione de matrimonio putatiuo §. 6.

b) in commentat. modo adducta §. 21. et 37.

c) in commentat. modo laudata §. 25.

d) ad c. 2. X. de donat. int. vir. et vxor.

e) de successione coniugum parte post. num. 119.

§. XI.

Cum ex modo deductis luculenter appareat, non nisi sacerdotali copula iunctis statutariam deberi portionem, sponte sua sequitur, si solum sponsalia intercesserint, et aliquis desponsatorum ante hanc benedictionem, natura debitum reddiderit, superstitem nullo iure posse petere hoc lucrum, nos equidem non fugit, sponsalia, qua de presenti vocantur et consensu perfecta sunt, iure Romano nuptias facere a) attamen analogia iuris satis docet, eo solummodo sensu, consensum nuptias facere, ut perfecta exinde nascatur obligatio, ad id directa, ut consummantur mediante solenni deductione in domum Romanis fuerat, non vero ad impetrandam successionem, per matrimonium actuale demum radicatum, optime animaduertentibus STRYCKIO b) CARPZOVIO c) LAVTERBACHIO d) hinc etiam

C



etiam statuta nostra Erfurtensia, nullos coniuges quoad hunc agnoscunt effectum, nisi accedente copula sacerdotali unitos, accedit et hæc ratio, quod statutum disponens de marito et vxore, ad personas desponsatas solum, proptiis legitimæ interpretationis regulis, extendi non possit.

a) l. 30. ff. de Regulis iuris.

b) de successione ab intestato Diff. 4. cap. 3. thes. 6.

c) in Iurisprud. Eccles. lib. 2. definit. 142.

d) de societate bonorum coniugali cap. 2. §. 19.

§. XII.

Quodsi matrimonium per diuortium totale ex mente et doctrina Protestantium sublatum sit, et coniux huic diuortio ansam dans, moriatur, nullum est dubium partem innocentem lucrari hanc portionem, in propatulo enim est, interpretes vno ore tradere, coniugem adulterantem lucro statuario priuari debere, conf. CARPZOV. a) BERLICH b) COLERVS c) et HEESER d) et maritum lucrari dorem adulteræ et malitiôsæ defertricis e) ex hac analogia igitur eo certius confici potest, parti innocenti hoc lucrum esse adiudicandum, quo apertius axioma est, delicta suos debere tenere auctores, neque directo nec indirecte in alterius innocentis damnum et præiudicium cedere debere, nec obstat, quod inter coniugem defunctum et superstitem coniugium amplius non subsisterit, hoc enim potius firmat, quam destruit sententiam nostram, siquidem omnes effectus sublatis matrimonii in præiudicium partis innocentis vergunt. Quin idem obtineat, si inter coniuges sepa-



separatio quoad thorum et mensam, solummodo obtine-  
rit, et vna pars pendente hac separatione, mortua fuerit,  
nulli dubitamus, præcipue, cum per hanc separationem,  
vinculum matrimonii non fuerit sublatum, sed ad tempus  
tantum suspensum, vsque dum animi discordiis distracti  
iterum ad concordiam fuerunt reducti, vid. FORSTERVS f).

a) in praxi crim. parte 2. quæst. 64. num. 17.

b) parte 4. const. 29, num. 22.

c) parte 1. decif. 176.

d) de communione bonorum parte 2. loc. 16. num 321.  
et 355.

e) l. 24. C. de iure dotium et Nou. 117. cap. 8. §. 2.

f) de success. lib. 9. cap. 3. num. 30. in fine.

### §. XIII.

Non solum hæc portio debetur coniugi superstiti, ad-  
huc in viis existenti, sed etiam hæredibus ipsius, ante bo-  
norum diuisionem coniuge e vita decedente, eo ipso enim  
quo statuta, quæ legum instar sunt, illam coniugi attri-  
buunt, ipso iure illa defertur, et mediante acquisitione le-  
gali confertur, vtut actualis eiusdem agnitio et acceptatio  
nondum secuta fuerit, quia sufficit quod coniux ius a lege  
quæsitum habuit, quod ad alios tam per testamentum,  
quam ab intestato deuolui potest, vti hoc pluribus docuit  
MEVIUS a).

a) ad Ius Lubecense parte 2. Tit. 2. Art. 12. num 346. seq.



## §. XIV.

Mortem cūilem aequipollere naturali, tralatitium est, et quod mors ciuilis inducatur, si ob delictum commissum, delinquentis bona sint confiscata et fisco addicta, leges clarissime iubent a) quin igitur hoc in casu coniux portionem statutariam præcipuam habere debeat, cum MEVIO a) eo firmiter statuimus, quo aequius est, hanc portionem non esse extendendam in præiudicium innocentis coniugis, utpote qui quoad hoc lucrum ius habet ex lege quæsitum, a fisco non auferendum, licet enim fiscus hæc bona non tanquam hæres et ex titulo vniuersali capiat, at tamen constat fiscum esse obligatum ad æs alienum soluendum in bonis confiscatis radicatum, ad quod etiam spectat hæc portio a Legibus coniugi tributa.

a) ad Ius Lubecense parte 2. Tit. 2. Art. 12. num. 37. seq.

## §. XV.

Visis nunc personis, quibus competit portio statutaria, et obseruatis casibus, in quibus locum habet, quæstio erit indaganda cuiusnam loci statuta in determinatione quantitatis illius, et in diiudicandis iuribus ad illam spectantibus, sint inspicienda, et ad quorum normam controuersæ desuper ortæ, sint decidenda? ad quam quæstionem diiudicandam distinctio erit facienda, inter bona mobilia et immobilia, a coniuge relicta, quoad mobilia erit ad forum domicilii siue habitationis respiciendum, et ex statutis huius loci controuersia dirimenda, et hinc non respiciendum, ad forum originis, ex quo mulier ducta,



ducta, vel maritus initia viuendi cepit, nec ad illud forum, in quo matrimonium contractum fuit, neque etiam ad forum, in quo coniux vitam finiuit, sed potius domicilii forum, omnia alia quoad hunc passum vincit, teste BRVNNEMANNO a) ex quo etiam conficitur, coniuge in duobus locis domicilio et habitatione gaudente, vtriusque loci iura seruanda esse, et mobilium secundum horum diuersorum statutorum normam fieri successione, habitatione, illius loci, vbi deprehenduntur, obseruante VOETTIO b). Quod vero attinet immobilia, portionis statutarie controuersia, ex dispositione illius loci, vbi sita sunt, erunt componenda, cum domicilii statuta, vltra statuentis iurisdictionem, non sint extendenda, licet etiam in res alibi sitas nominatim concepta fuerint, prout multis prauidiciis docuerunt RICHTER c) CARPZOV d) STRVVIUS et STRYCKIUS f).

a) cent. 3. decif. 54.

b) de staturis sect. 9. cap. 1. §. 9.

c) de success. ab intestato in Prooem. n. 35.

d) parte 3. const. 12. def. 12.

e) Exercitat. ad. ff. 38. thes. 44.

f) de success. ab intestato Diss. 4. cap. 4. §. 2. et 3.

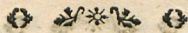
### §. XVI.

Nunc discutienda erit quaestio: vtrum coniux portionem statutariam ex defuncti coniugis bonis capiens, haeres dici queat? anceps haec quaestio olim Ictos Wittenbergenses, et Lipsienses, in diuersas traxit partes, Witten-



bergenfibus affirmatiuam tenentibus, Lipfienfibus negatiuam defendentibus, referente WERNHERO a). Nobis uero cum LEYSERO b) neutras partes fequentibus, arridet diftinctio a Icto hoc admodum perfpicaci in medium pralata, fi enim, ut plerumque fit, portio hæc in parte quota, dimidia, tertia, quarta et fic porro confiftit, coniux eam capiens omnino hæredis nomine uenit, nec obftat, coniugi hanc portionem iure ftatutario et fingulari deferri, quis enim eft, quem fugiat, ftatuta quoque aliquem hæredem facere poffe, et re ipfa facere, dum illi certam quantitatem hæreditatis tribuunt? qua non potefte non etiam oneribus hæreditariis coniuncta efte, deficiente alio titulo quo coniux intuitu huius quotæ defignari poffit, ad titulum legati enim portio hæc nequaquam potefte referri, quia ut debitum confideranda eft, cum e contra legata liberalitate, nullo iure cogente, in legata-rium proficeantur. Conuenit potius cum illa portione, quam leges ciuiles c) coniugi fuperftiti inopia laboranti adfignant, atque coniugem intuitu illius, pro hærede habent d) et nihil impedit, quo minus talem coniugem pro bonorum poffeffore habeamus, qui etiam in Legibus Romanis, nomine hæredis uenire folet e) ex quo non potefte fequi non, coniugem exercere et excipere actiones hæreditarias, ad æris alieni folutionem teneri, et actiue nonfofumi, fed et paffiue defunctum, intuitu huius portionis repræfentare, quod etiam æquitati tunc quam maxime re- fponderet, quando portio hæc ftatutaria, integram continet hæreditatem, et coniugi eam exclusis fratribus et forori-  
buſ





bus defert, vti id in Ducatu Brunsvicensi disponitur, et in statutis nostris Erfurtensibus eo in casu sancitur, quando quis decedit nullis consanguineis relictis f). In alia omnia vero tunc eundem est, quando non quōta, sed res quādam singularis, supcrstiti coniugi ex statuto debetur, huc pertinet v. g. maritus in Saxonia, qui in mobilibus vxori suā succedit, et vidua nōbilis, quā nomine dotalitii duplices vel quadruplices dotis vsuras accipit, et in terris iuris Saxonici Geradam, commestibilia et mongengabam consequitur, quā personā nomine haredum non possunt indigitari, præsertim cum maritus mobilia capiens in legibus Saxonice haredi expresse opponatur g) cique contra distinguatur.

a) parte I. obs. 320.

b) in meditat. ad ff. specim. 425. medit. 1 et 2.

c) scoth. præterea C. vnde vir et vxor. do. aut in ch.

d) Nouell. 53. cap. 6. §. 1.

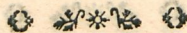
e) l. 117. ff. de Regulis iuris.

f) Tit. 4. §. 2. in verbis: Da nun kein dergleichen patrimonium oder letzte Willens-Verordnung vorhanden, und ein Mann weder Kinder noch Eltern, auch keine Geschwister oder andere Anverwandten, sondern allein sein Eheweib verläßt, so ist diese dessen Erbin in solidum, welches denn auch bey dem Mann, falls das Weib vor ihm, ohne Nachlassung einiger Anverwandten stirbe, statt findet.

g) Land-Recht lib. 1. Art. 31. it. l. 3. Art. 76.

§. XVII.





## §. XVII.

Computantur vero in hanc portionem statutariam, non solum ea, quæ superstes coniux titulo vniuersali, sed ea etiam quæ titulo singulari mediante legato vel fideicommissio, accepit, imo etiam donationem simplicem conferendam esse, recte animaduertit Illustris BOEHMERVS a) cum enim coniux respectu huius portionis sit debitor necessarius, animo compensandi legatum, donationem et fideicommissum dedisse censetur, nec in iis quæ necessitate urgente sunt, liberalis fuisse existimandus est, sentiente ita CARPZOVIO b) et STRVIO c). Excipiuntur vero ab hac computatione bona feudalia, quæ iure hæreditario non deferuntur, aliter vero est sentiendum de fructibus feudi, quippe qui allodialium nomine veniunt, et collationi sunt obnoxii. Deinde etiam cessat computatio, coniuge defuncto, illam remittente, et superflite per duos testes, remissione inter viuos facta, illam probante, censente LYNCKERO d) ita, vt tali in casti nequidem donatio simplex computanda sit, siquidem statutum facultatem remittendi collationem prohibuisse non videtur.

a) consult. et decif. tom. 2. parte 1. Resp. 627. num. 31.

b) parte 3. consil. 20. def. 29.

c) Exercitat. 38. thes. 39.

d) decif. 27. et 46r.

## §. XVIII.

Inter priuilegia huic portioni a Legibus data, primum occu-



occupat locum, quod testamento coniugis neque auferri nec diminui possit, est enim intuitu huius coniugi supersitici in bonis defuncti ius a lege quaesitum, invito non auferendum, prouti pluribus hoc argumentum prosequuntur PETRVS PECK a) PISTORIS b) et CARPZOVIVS c) quam ob causam etiam statuta nostra Erfurtensia d) disponunt dispositionem coniugis testamentariam, non debere prauidicio cedere coniugi supersitici quoad portionem statutariam, quod eo usque sibi locum vindicat, vt licet statutum coniugi supersitici totam defuncti coniugis substantiam, deferat, ea tamen per testamentum diminui nequeat, prohibitio enim generalis omnia sub se continet, nullamque exceptionem admittit, non obstante communi illa cantilena, testandi facultatem nemini esse auferendam, nec restringendam, quando enim lex auferat illam facultatem, non est, quod desuper amplius disceptemus, dantur siquidem varii casus in legibus nostris, in quibus testamenti factio partim ob poenam, partim ex ratione ciuili restringitur vel auferitur, quod omnino propitia aequitate et iure fieri potest, quia potestas testandi a legibus est indulta, et sic etiam legum dispositioni subiacet, vid. COLLERVS e). Nec minus inter priuilegia huius portionis est referendum, quod nec coniux coniugi per affirmationem vel taxationem viliori pretio factam prauidicare possit, nec coniux exinde laesum se sentiens, in illa acquiescere debeat, sed laesionem probans, prauidia taxatione alia a iudice per peritos facta, vt secundum hanc sibi portio haec adsignetur, petere possit, alias enim, quod vna via prohibiturum

D

bitum



bitum foret, altera per indirectum concederetur, et fraus fieret legi, quod vero analogia iuris quam maxime contrarium foret, conf. CARPZOV. f)

a) de testamentis coniugum lib. 4. cap. 1. seq.

b) parte 1. quaest. 31. num. 7.

c) parte 3. const. 7. def. 8.

d) Tit. 4. §. 8. in verbis: trüge es sich aber zu, daß etwan der Verstorbene eine Disposition aufgerichtet hätte, darbey möchte es denn auch sein Verbleiben haben, falls solche Disposition den hinterbleibenden Ehegatten an seinen statutarischen Kindes-Theil oder portion nichts benommen würde.

e) parte 2. decif. 286. num. 181.

f) parte 3. const. 7. def. 10.

### §. XIX.

Nec minus privilegii huius portionis accensendum est, quod de omnibus ad hereditatem allodiam pertinentibus bonis deducenda sit, nulla habita ratione, vtrum mobilia, an immobilia, corporalia, an incorporalia sint, ita, vt nec coniux superstes teneatur, ad certam rem loco illius ex hereditate, acceptandam, sed illi portio de singulis bonis debeatur, docente MEVIO a) solo excepto marito Saxonico, omnia defunctae vxoris mobilia capiente, ac his exstantibus, nihil de immobilibus participante, quae tamen extra Saxoniam non obtinent, monente STRV-  
VIO b). Pariter etiam in censum horum privilegiorum venit, quod coniux superstes, etiamsi nihil intulerit, huius por-



portionis particeps fiat, et si illata bona perierint, nulla intercedente ipsius culpa, illa hoc non obstante facta te-  
sta maneat, vid. KOHL. c)

a) ad Ius Lubecense part. 2. Tit. 2. Art. II. n. 287.

b) Exercitat. 38. thes. II.

c) in Declarat. const. March. quaest. 3. num. 5.

§. XX.

Quodsi inuicem concurrant liberi, petentes legiti-  
mam, et coniux desiderans portionem statutariam, nul-  
lum est dubium legitimam liberorum vincere hanc por-  
tionem, et hac demum constituta, ex reliquis bonis satis-  
faciendum esse coniugi, eam potissimum ob causam, quod  
antiquior sit legitima liberorum et ipso etiam iure natura-  
li, saltem quod alimenta attinet debita, econtra vero por-  
tio statutaria iure positiuo demum introducta fuerit conf.  
CARPZOV. a) et SCHILTER b) accedit et hæc ratio, quod  
legitima iure vniuersali liberis et vrbique debeatur, hæc  
portio vero demum iure statuario et singulari sit intro-  
ducta.

a) parte 6. Resp. 48.

b) in Exercitat. ad ff. Exercit. 14. §. 57.

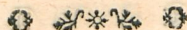
§. XXI.

Traditis nunciuribus, circa hanc portionem obtinentibus,  
agendum etiam erit de remediis, ad illam consequendam,  
competentibus, quæ dupliis sunt generis, alia possesso-  
ria alia petitoria, ad petitoria remedia pertinet hæreditatis

D 2

peti-





petitio, utpote quæ non solum competit hæredi vniuersali, sed etiam particulari a) docente et formula quadam hoc illustrante SCHWENDENDOERFFERO b) eo impetit etiam actio in factum tradente SCHILTERO c) imo etiam sola officii iudicis imploratione coniugem sibi consulere posse, eo minus dubii habet, quò certius constat, praxin nostram forensẽ non amplius nostris temporibus, formulas actionum tam stricte ancupari, vt ab iis recedere, piaculum sit, insuper etiam coniugi tali competunt, remedia adipiscenda, retinenda, et recuperanda possessionis; ita, vt etiam ex possessione deiectus, ex capite spoli restituentus sit, tradente FABRO d) et CARPZOVIO e).

a) tit. ff. si pars heredit. petatur.

b) de action. success. pag. 158. 160. et 163.

c) in Exercit. ad ff. Exercit. 14. §. 56.

d) in Cod. lib. 5. Tit. 7. def. 11.

e) parte 2. const. 27. def. 8.

### §. XXII.

Ordinis rationem habituri, nobis nunc etiam agendum erit, de contrariis huius portionis, siue iis de casibus, in quibus illa cessat. Pertinet huic 1) quando pacta dotalia inter coniuges sunt inita, quæ adeo impediunt huius portionis petitionem, vt coniux ea portione quæ ipsi in his pactis assignata fuit, contentus esse debeat; licet etiam tantum per pacta hæc non consequatur, quantum portio statutaria continet, quia prouisio hominis facit cessare prouisionem legis a) monentibus STRVVIO b) et EYBENIO



NIO c) ex quo fit, vt statutum coniugi certam portionem adsignans, et inſimul diſponens, nullo modo huic portio- ni fieri debere præiudicium, illo non obſtante, pacta do- talia tamen minorem portionem adſignantia, firma ma- neant ac ſtabilia, ac coniugi ſuperſtiti non concedant, vt miſſis illis, portionem hanc optare poſſit, prouti variis ar- gumentis demonſtratum iuerunt CARPZOVIVS d) BRVN- NEMANNVS e) et BERLICHIVS f) quod eo uſque procedit, vt ne quidem ſpecialis renunciatio huius portionis neceſſaria ſit, quia coniuges per pacta huiusmodi ſtatuta- riæ portioni ipſo facto renuſciaſſe cenſentur, teſte KOH- LIO g) nulla etiam habita ratione læſionis ultra dimidi- um, monentibus CARZOVIO h) MEVIO i) et STRY- CKIO k).

a) l. 2. C. de except. rei iudicata.

b) Exercit. 38. theſ. 39.

c) Elect. Feud. cap. 6. §. 5.

d) parte 3. conſt. 20. def. 1. et conſt. 23. def. 1.

e) cent. 2. deciſ. 61. num. 1.

f) parte 3. concl. 27. num. 28. ſeq.

g) de ſuceſſ. coniugum parte 2. num. 100.

h) parte 3. conſt. 20. def. 3.

i) ad Ius Lubecenſe parte 2. Tit. 2. Art. 12. n. 382.

k) de ſuceſſ. ab inteſtato Diſſ. 8. cap. 5. §. 26.

§. XXIII.

Deinde 2) ceſſat portio ſtatutaria, ac coniux illius particeps factus, illam amittit iterum, ſi tranſit ad ſecun-



da vota, secundæ enim nuptiæ, omni fere tempore odio habitæ fuerunt, et inuectis in orbem Romanum christianis sacris, odium hoc maiora cepit incrementa, sanctus HIERONYMVS a) viduam iterum nubentem execratur, canemque vocat reuertentem ad vomitum, et suam lotam ad volutabrum luti, quod odium sequioribus seculis etiam late deducente illustri LEYSERO b) continuauit, aiunt quidem dissentientes iure canonico omnes pœnas secundarum nuptiarum aeterno multatas fuisse exilio, verum iam diu alii obseruarunt, hæc, quæ in fauorem liberorum prioris matrimonii statuta sunt, iure Canonico sublata non esse, textumque iuris Canonici c) quibus tantum infamia, in festinationem secundarum nuptiarum statuta, abrogata, male ad eas trahi, doctibus HVBERO d) STRYCKIO e) et GONZALETZ TELLETZ f). Hisce igitur suppositis, quin illa constitutio iuris Romani etiam ad portionem statutariam applicanda sit, nulli dubitamus, statuta enim nostra ita interpretanda sunt, vt quantum fieri potest, minimum a iure communi recedant, eaque quæ illis non decisa sunt, ex iure communi suppleantur, praiudicio hoc firmante modo laudato LEYSERO g).

a) epist. 10. ad Furiam Tom. 1. p. 89. seq.

b) in meditat. ad ff. specim. 300. medit. 1. et 2.

c) c. 4. et 5. X. de secund. nuptiis.

d) in prælect. ad ff. Tit. de secund. nuptiis §. 12.

e) in vsu moderno Tit. de ritu nuptiarum §. 33.

f) in



- f) in cap. 5. X. de secundis nuptiis num. 9.  
g) in medit. ad ff. specim. 300. medit. 6.

## §. XXIV.

Priuator 3) coniux hac portione sibi debita, ob violatam fidem coniugalem, adulterio commisso, tradente MEVIO a) cum quo etiam conveniunt statuta Hamburgensia b) in verbis: Ein Weib, so ihrem Manne bey seinem Leben untreu geworden, und solcher Unthat gnugsam überzeuget, hat nach Absterben des Mannes aus seinen Gütern mehr nicht zu fordern, als was etwan derselbe aus guten Willen ihr gegeben und geordnet. Vt vero locum habeat hæc pœna, probatum sit adulterium, necesse est, cum autem hæc delictum remotis arbitris et in secreto perpetratur, hinc talis probatio, qualis ad infligendam criminalem pœnam requiritur, quoad hunc effectum non est necessaria, sed etiam violentæ et urgentes præsumptiones sufficiunt, idque eo magis, quo apertius constat, diuortium etiam ex præsumptionibus violentis, sibi locum vindicare, vid. MYNSINGER c) et BOCERVS d).

- a) ad Ius Lubecense parte 2. Tit. 2. Art. 12. num. 408.  
b) parte 3. Tit. 3. Art. 11.  
c) in Responf. 1. num. 37.  
d) de adulter. cap. 4. num. 13. seq.

## §. XXV.



## §. XXV.

Nec minus 4) lucro hoc coniux priuatur, si coniugem occidat, vel ansam morti præbeat per negligentiam, debita medicamenta non adhibendo, agrotum derelinquendo, ut enim coniux hoc modo portione civiliter debita priuatur a) ita ob identitatem rationis, ut ita loquamur, illud etiam in portione statuaria locum habebit, siquidem ratio in tuendo matrimonio sita est, quæ in casu hoc pariter militat, tradente COLE-RO b). De eo vero controuertitur, utrum coniuge hac portione carente, illa ad fiscum perueniat, vel hæredibus testamentariis aut ab intestato accrescat? quodsi analogiæ iuris rationem habemus, hæc quæstio pendet ab illa quæstione, utrum coniux se hac portione indignum reddat, an incapacem illius? et nulli dubitamus, quin indignum se reddat, quo in casu ex clara legum dispositione c) fiscus illam consequitur, quæ enim scelere quæsitæ sunt, fisco cedunt, alia omnia vero locum haberent, si se incapacem portionis huius effecerit, quo casu illa hæredibus testamentariis vel ab intestato accresceret, quia autem ille qui directo vel per indirectum mortem coniugis causatur, delicti et quidem grauissimi se reum reddit, quam maxime indignus habendus erit, lucro quodam a coniuge necato in se redundante.

a) l. si ab hostibus §. 1. ff. solut. matrim.

b) parte 1. decif. 178.

c) l. 9. ff. de iure fisci.



§. XXVI. Denique c) cessat hæc portionis petitio coniuge illi renunciante, illamque repudiante, ac propria bona illata, repetente, arbitrio enim superstitis conjugis relinquitur optio verum hac vel illa via sibi consulere velit, quæ optio tam de iure Saxonico, quam communi teste STRUVIO a) obtinet, interest autem quam maxime, an coniux portioni statutaria ante nuptias, an post nuptias renunciet, priori enim casu nullo iureiurando, aut alia solennitate indiget hæc renunciatio, quia momento CARPZOVIO b) eiusmodi coniux non vere renunciat, sed paciscitur solum, quantum iuris in ipsam per nuptias transferri debeat, nuptiis vero contractis, ius ipsi quodam modo quasitum est, in futuram hereditatem, cui non aliter, nisi pravo iuramento et facta certificatione renunciari potest c) cum pacta ad id, quod nesciuerunt paciscentes, non extendantur, præiudicio hoc illustrante Illustri LEYSERO d). Non solum vero expressis verbis, sed etiam tacite fit renunciatio huius portionis, coniuge illam testamento superstiti eripiente, atque superstite hoc testamentum agnoscente, hoc enim modo testamenta invalida, omnino valorem consequuntur, prout hoc argumentum late et docte persecutus est meritissimus STENGERVS e) neque etiam Illustris LEYSERVS f) iuramentum hoc in casu necessarium putat, utpote quod in futuris hereditatibus per renunciationem repudiandis, non vero in iam delatis requiritur. Cum vero renunciatio sit stricti iuris

E

et



et strictæ interpretationis, hinc si coniux etiam sciat, alterum contra portionem statutariam disponere, hoc ipso in illud taciturnitate sua non consensisse existimandus est, quia leges ad contradicendum illum non obligant, sed potius illum salvo iure suo tacuisse, statuunt g) accedit et hæc ratio, quod eiusmodi silentium tacitam renunciationem hæreditatis inuolueret, absque iuramento non valentem.

a) Exercitat. 38. thes. 41.

b) parte 3. constit. 7. def. 13. num. 3. et 4.

c) c. 2. de pactis in 6to.

d) in medit. ad ff. specim. 425. medit. 4.

e) in Diff. inaug. de vltima voluntate approbat. et consensus indiga hic Erfurti 1746. habita.

f) loco citat. medit. 7.

g) arg. l. 37. §. 2. C. de inofficioso testamento.

### §. XXVII.

Hæc igitur sunt, quæ pro temporis instituto de hoc argumento proferenda putauimus, nihil magis in votis habentes, nisi, vt omnia in meliorem interpretentur partem, et æqui bonique consulantur, cuius voti, si damnati erimus, felix erit, tractationis huius

FINIS.





non possunt non dunt Tibi ex vero et factis animo hoc  
honores gratuler, et in vobis habent, ut viderint ex his  
in Te et republicam rebusque factis, hanc curam

NOB LISSIMO ET CLARISSIMO DN.  
CANDIDATO

S. D.

PRÆSES.

**N**on heri aut nudius tertius demum, sed a multis iam  
retro annis mihi innotuit, studiorum Tuorum rite  
ineundorum et prosequendorum ratio, ex qua etiam fa-  
ctum est, ut non solum in hac nostra, sed etiam Ienensium  
Academia, nunquam ab ea et a Te ipso discefferis, sed ni-  
hil reliqui feceris, nisi ut iter Tuum literarium felici suc-  
cessu conficeres, et syrtes, prarupta saxa, ac vortices eui-  
tares. Respondet nunc consilijs Tuis optime ceptis, euen-  
tus, dum post certamen, præmium, post victoriam laurum,  
quam Tibi decreuit ordo noster, ex merito reportabis

1811

E 2

aliis





aliisque ad studia pari ardore prosequenda, exemplum  
praebis. Vt vero ex hoc voluptatem cepi singularem, ita  
non possum non quin Tibi ex vero et sincero animo hos  
honores gratuler, et in votis habeam, ut vberissimi ex iis  
in Te et rempublicam redundent fructus, iisque cumu-  
latus, perpetua fruaris felicitate Tibi et familiae Tuae ex-  
optatissima. Dabam in Academia Hierana d. XVIII. Sep  
MDCCLXIV.



Secund!





**F**reund! stolz auf Dich, entflohen dem Getümmel,  
Schlüpf ich zum stillen Helicon;  
Da seh ich Dich, im akademischen Himmel,  
Umkränzet auf Minervens Trohn.

Der Zweikampf glüht; und Du erringest Ehre;  
Wie applaudiret dir mein Herz!  
Der Musen Chor jauchzt um die ganze Sphäre;  
Der Wunsch wallt durch der Freundschaft Herz.

Das ist der Lohn für Deinen Fleis, mein Bester!  
So viel geschäftiger Stunden Lohn;  
Saline sprach: Gerane! meine Schwester!  
Belone mir den Musensohn.

Gerane ruht; — Bald steigt auf prächtigen Stufen  
Der Sohn dem Vater würdig nach.  
Bom Glück zu Glück, vom Ruhm zu Ruhm gerufen; —  
Wie festlich glänzt schon dieser Tag!

Freund!



Freund! Dessen Brust an meiner Brust geschlagen,  
Dein Kus — wie oft war er vor mich?  
Nun laß Dir es, zu meiner Freude sagen,  
Bald — kom als Doktor kus ich Dich!

Schon glänzet er der Lorbeer Deiner Ehre,  
Sieh doch, wie hold Minerva winkt!  
O daß der Tag des Ruhms schon näher wäre,  
An dem ein längeres Lied Dich singt!

Mit  
diesen freundschaftlichen Zeilen  
begleitete  
den Herrn Doktor an den beider Rechten  
auf das ehrenvolle Catheder  
desselben  
aufrichtig ergebenster Freund

M. Joachim Christian Lossius  
Prediger des göttlichen Wortes bei der Ge-  
meinde in Marbach, und der Evangel.  
Schule zum Barsüßern  
Corrector.

II\*III

VIRO



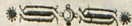


VIRO  
PRAENOBILI AC DOCTISSIMO  
I. V. DOCTORANDO  
FRATRI SVO PER QVAM DILECTISSIMO

HIERONYMVS GOTTLIEB HARTVNG

REV. MINISTERII CANDIDATVS.

**S**i vnquam in animo meo oborta est letitia: mehercule gaudio et voluptate iamiam perfundor, quo summum honoris gradum *Te* assumturum, certior sum factus. Gratulatione perfungens mea, diem hunc lætam optimis prosequor omnibus. Supremum omnium rerum arbitrum supplex venero, vt *Tibi* singulis diebus gratia sua et ope præsto sit, et corpus non minus, dedignetur. Gratulor quoque *Domino Parenti nostro*, ad cineres vsque nullo non pietatis cultu prosequendo, quod *Ei* in laurea doctorali *Te* propediem conspiciere et certamen literarium inire obtigerit. Floreas felicissime, vigeas atque valeas diutissime! Dabam Erford. d. XIII. Sept. MDCCLXIV.









ERFUERT, Diss., 1767/67

SS.

ULB Halle  
004 995 333

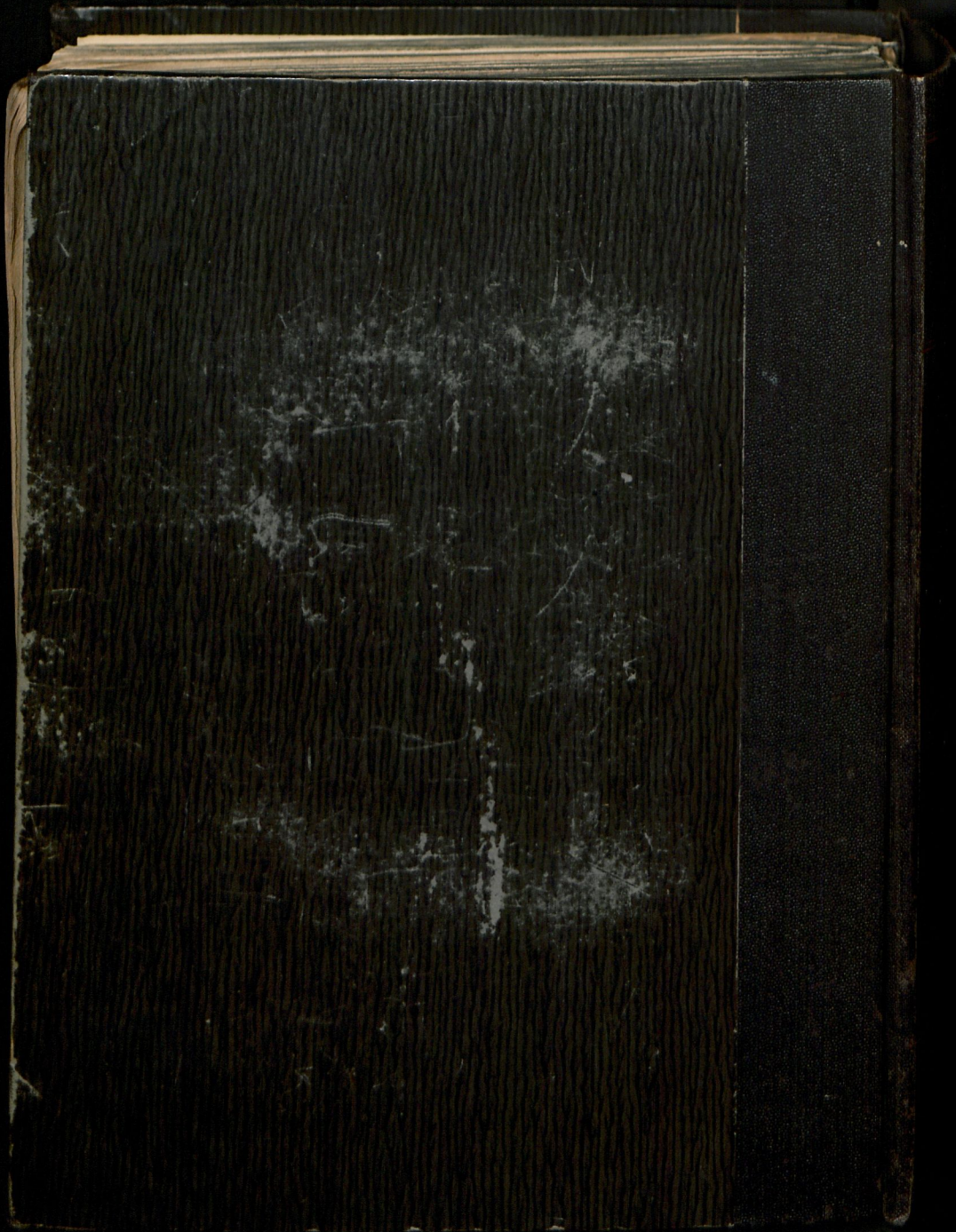
3



VD 18









30. num. 16.  
13

1764, 2

DISSERTATIO IN AVGVRALIS IVRIS  
GERMANICI  
DE EO,

QVOD IVSTVM EST,  
PRAECA PORTIONEM STATV-  
TARIAM CONIVGI SVPERSTI-  
TI, EX DEFVNCTI BONIS DEBITAM,

QVAM  
PVDVLGENTE ILLVSTRI FACVLTATE IVRIDICA  
IN PERANTIQVA ELECTORALI ACADE-  
MIA ERFVRTENSI  
PRAESIDE

FACVLTATIS IVRIDICAE DECANO  
RVDOLPH. CHRISTOPH.  
HENNE, IC TO

NIS ICTORVM ET IN EMINENTISS. ELECT. MOG.  
OVINC. IVDICIO ADSESS. NEC NON PAND. P. P. O.  
DIE XIX. SEPT. MDCCLXIV.

VDITORIO IVRIDICO COLLEGII ANSELMINI H. C.  
PRO GRADV DOCTORIS  
SVMMIS IN VTROQVE IVRE HONORIBVS CONSE-  
QVENDIS PVBLICAE ERVDITORVM  
CENSVRAE SVBMITTIT

AVCTOR  
DRG. FRIDERICVS HENR. HARTVNG  
ERFVRTENSIS.

AD PUBL. LIBR. HENR. RVDOLPHI NONNII, ACAD. A TYP.

